

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվան 6 րուբ.
Առանձին համարները 5 կոպէկով.

Թիֆլիսում գրվում են միմյան խմբագրատան մէջ.

Մեր հասցէն. Тифлисъ, Редація «Мшакъ».
Կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Տ է Լ Է Ք Օ Ն № 253.

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԳԻՐ ԳԻՐԳՐՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի եւ տօն օրերէն).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լիզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
խրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.
Տ է Լ Է Ք Օ Ն № 253.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Երկրի արդիւնքներից մէկի դիրքը.—Ներ-
քին ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Կղերական արդարադա-
տութիւն. «Արձազանքներ». Նամակ Խմբա-
գրութեան. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵ-
ՍՈՒԹԻՒՆ. Արտաքին լուրեր.—ՀՆՈՒՄԻՐՆԵՐ.
—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ.
Գաւառական նամակներ

ԵՐԿՐԻ ԱՐԳԻՒՆԻՔՆԵՐԻՑ ՄԷԿԻ ՆԵՐԿԱՅ ԴԻՐԲԸ

Մենք հաղորդեցինք, որ մեր երկրի գիւ-
ղատնտեսական նշանաւոր արդիւնքներից
մէկի՝ այն է բամբակի գինը բարձրացել
է: Այդ երեւոյթը կապ ունի բամբակի հա-
մաշխարհային պաշարի քանակութեան հետ
և հետաքրքրում է այն բոլոր գործարա-
նական շրջանները, որոնք գործ ունեն
բամբակի հետ: Ամերիկան, որ արդիւնաբե-
րում է բամբակի մեծ քանակութիւն, ստացել
է սակաւ բերք: Վերջին տարվայ
նրա բերքը, սովորականի հետ համեմա-
տած, կազմում է երկուերորդականը,
մինչդեռ գործարանների պահանջը տա-
րեցտարի ընդարձակվում է զգալի կերպով:
Համաշխարհային մրցութեան մէջ մաս-
նակցութիւն ունեցող խոշոր գործարանա-
տէրերը չեն ցանկանում իրանց ձեռքից
բաց թողնել վաճառանոցը և գնորդներին:
Ուստի շտապում են ամեն կերպ բամ-
բակի պաշարներ գցել իրանց ձեռքը և
իրանց արդիւնագործութիւնը ապահովել:
Անգլիական գործարանները մանաւանդ ա-
ռանձին ջանք են գործ դնում ունենալու
անհրաժեշտ պաշարները և այդ պատճառով
չեն բաշխում գները բարձրացնելուց:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Մեր երկրի բերրագործական երկիր է. ոչ
պակաս տեղ է գրաւում մեր տնտեսութեան
մէջ և խաչարածութիւնը: Մեր երկրի ամ-
բողջ տարածութեան վրա գոյութեան այդ մի-
ջոցները երբեմն այնպէս յաճախ յաջորդում են
մէկը միւսին, որ դուք նոյն իսկ գոտարա-
նում էք որոշելու, թէ որտեղ է վերջանում
բաժնի գործածութիւնը եւ որտեղ է սկսվում
խաչարածի անվերջ վրանների շարքը: Արաք-
սի հովիտը մի անձայր երկրագործական պլանտ
է, իր հազար ու մէկ ջրերով, առուներով, բնա-
ղերով եւ մի բարձր թիւններով, իսկ
նրա միւս ափը, նոյնպէս անվերջ լեռներով մի
շարք, ուր դադարում է հողային եւ ջրային
վէճերի խանգը, տեղի տալով աւելի վեհանձն,
աւելի արտոտ խնդիրների եւ շահերի, աւելի
որոշ, ժողովրդական լեզուով խօսելով, դէմի
եւ ջրովի տեղերը այնպէս են յաջորդում մի-
մեանց, որ մեր ամբողջ երկրի գոտարա-
նայտաճամուկ կուտորայի տիպ կարելի է
համարել Ո՛չ թէ ամեն մի գաւառ, այլ եր-
բեմն եւ ամեն մի գիւղ ունի հողատիրութեան
առանձին ձեւեր. դրանք հետեւում են, բնակա-
նաբար, համապատասխան ոռոգման պայման-
ներ եւ գիւղատնտեսական այլ պահանջներ եւ
սովորութիւններ ու այդպիսով երբեմն մի շատ
փոքրիկ տարածութեան վրա դուք հանդի-
պում էք կեանքի պայմանների այնպիսի մի
դասաւորութեան, որին ոչ մի կերպ չէ կարելի
կցել բնակութիւնների մի այլ շարքի, որ տիպ
է այլ պայմանների եւ սովորութիւնների:

Այդպիսով, երբ այս կամ այն գաւառում
կազմակերպվում են շինական հասարակութիւն-
ներ, ամենից առաջ պէտք է պահպանել, չը-
խախտել բնակութիւնների տնտեսական ոյժերի
միութիւնը: Մեր երկրում, ուր երբեմն մի ան-
շան գետակ կազմում է ոռոգման մի ամբողջ

Դժուար է ասել, թէ արդեօք կը շա-
տուակվի գների բարձրանալը և առաջի-
կայ ամիսներում: Յամենայն դէպս հաւա-
նական է, որ այդ գները չեն իջնի գգալի
կերպով և ամբողջ ձմեռվայ ընթացքում
կը մնան բարձր ստոխձանի վրա: Իսկ այդ
հանդամները ստեղծում է մի շարք գոտա-
րութիւններ Ռուսաստանի գործարանա-
կան այն շրջանի համար, որ զբաղված
է բամբակեղէնի մշակութեամբ:

Պէտք է աչքի առաջ ունենալ, որ այս
տարի նոյն իսկ սովորական պայմաններում
շատ գործարաններ վնասներ կրեցին թէ
այն պատճառով, որ ենթակից էին դրա-
մական ճնշածամի ճնշող ազդեցութեանը,
թէ այն, որ վառելիքը շատ թանկացել էր
և աւելացրել էր արդիւնագործութեան
ծախքը և թէ այն, որ գործարանների
պատրաստած արդիւնքները շատ վատ էին
ծախվում և, օրինակ, Նիժնիորոգեան տօ-
նավաճառանոցում քիչ վաճառահանվեցին:
Այժմ էլ բարձրացել է բամբակի գինը, որով
աւելացել է դարձեալ մի աննպաստ հան-
գամանք, որ ծանր ազդեցութիւն է անում
գործարանական կեանքի վրա: Պէտք էր մի որ
որ և է ելք գտնել դժուար կացութիւնից
դուրս գալու: Թէ Լօձի և թէ Մօսկվայի
շրջանների գործարանատէրերը առայժմ մի-
այն մի միջոց են գտնի, այդ այն է, որ
նրանք պայմանաւորվել են համահաւա-
սար կերպով բոլորեցեան կրճատել և փոք-
րացնել իրանց արդիւնաբերութիւնը, սահ-
մանելով, որ գործարանները բանեն ոչ թէ
ամբողջ շաբաթը, այլ շաբաթվայ միայն
4 կամ 4½ օրը: Այդ ձևով նրանք յոյս
ունեն սահմանափակել բամբակի պահան-
ջը և կանգնեցնել գների բարձրանալը:

Մեր բամբակագործների համար կարեւոր

սխտան եւ ուր ջուրը երբեմն կեանքի եւ մահ-
վան գնով է ձեռք բերվում, ոռոգման բացառիկ
պայմանները շատ մեծ նշանակութիւն ունեն
տնտեսական կեանքում: Այն բոլոր գիւղերը,
որոնք բնկած են այս կամ այն գետի, կամ
գետակի հովիտում եւ օգտվում են նրա ջրերից,
բնակութիւնների այդ շարքը, անպայման,
պէտք է կազմէ առանձին գիւղական հասարա-
կութիւն: Այդպէս, օրինակ, երբ կազմակերպ-
վում են շինական հասարակութիւններ Հին-
Նախիջեւանի գաւառում, չէ կարելի անտես
աւանել Նախիջեւանայի հովիտում բնկած գիւ-
ղերի ամբողջութիւնը եւ նրանց ցիր ու ցան
անել այս կամ այն հասարակութեան մէջ,
որովհետեւ այդ բոլոր գիւղերը, օգտվելով այդ
ջրով, կազմում են մի այնպիսի անբաժանելի
տնտեսական ամբողջութիւն, որի քայքայվելը
ոչ մի կերպ ներդաշնակութիւն չէ կարող
ստեղծել այդ շինական հասարակութեան վա-
րչական կեանքի մէջ: Անցնելով դէպի այդ գա-
ւառի լեռնական մասը, մենք նոյնը պէտք է
ասենք մի որ և է Գիւլաշայի կամ Գիւլանշայի
մասին: Այդ երկու գետերն էլ կազմում են ո-
ռոգման երկու մեծ սխտան. նրանց ամբողջ
տարածութեան վրա բնկած են տասնակի գիւ-
ղեր եւ այդ գիւղերի բնական, դարեւոր
տնտեսական, նոյն իսկ բարոյական կապը ի
նկատի չառնել, այդ հովիտներում շինական հա-
սարակութիւնները կազմակերպելու, կը նշա-
նակէ ոտնակոխ անել ոչ միայն հասարակու-
թեան շահը, այլ և այն նպատակը, որին ձգ-
տում է օրէնսդիրը: Մենք յիշում ենք, օրինակ,
որ մի ժամանակ Սուրմալու գաւառի լեռնային
այն բոլոր գիւղերը, որոնք բնկած էին Աջիշայի
տարածութեան վրա, կազմում էին մի ամբողջ
ջութիւն, իսկ թէ ինչով են զեկավարվել յետոյ,
փոխելով այդ բնական, ինքնաուրոգ վարչական
կազմը—հասկանալ անգամ դժուարանում ենք:

Մեզանում, որպէս խաչարած երկրում, ա-
րօտատեղիները շատ մեծ նշանակութիւն ունեն:
Կան տասնակի գիւղեր, որոնք ունեն ընդհա-
նուր արօտատեղի, կան եւ այնպիսի բնակու-
թիւններ, որոնք առանձին տարածութիւններ
չունենալով իրանց ոչխարը արածացնելու հա-

է ճիշդ տեղեկութիւններ ունենալ իրերի
ստորդ դրութեան մասին, որպէս զի նրանք
սխալ հաղորդագրութիւնների զոհ չը
գառնան և նպաստաւոր գների օրերում
ստիպված չը լինեն վաճառահանել իրանց
արդիւնքը աննպաստ պայմաններով:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԿՂԵՐԱԿԱՆ ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ

II

Մեր անցեալ յօդուածում մենք նախատեսել
էինք, որ Թիֆլիսի պատգամաւորական ընտ-
րութիւնների մէջ մտցրված է լայն տեղեկե-
ցիա, որ ընտրութիւններ նշանակողներին հե-
տաքերում է բացատրապէս այն հարցը, թէ ինչ
արդիւնք պիտի տան ծխակաւ ընտրութիւն-
ները, իսկ այսպիսի դէպքում արգարութիւնն
ու իրաւունքը ոտնակոխ պիտի լինեն:

Եւ ահա փաստեր, որոնք վկայում են թէ
մենք շատ լաւ ենք ճանաչում մեր «մօղեան»
կղերականութիւնը:

Մենք հաղորդեցինք, որ էլ միմյանցոյց եւ
Ձորաբաշու եկեղեցիներում կայացած ընտրու-
թիւնները բեկված են հոգեւոր իշխանութեան
կողմից: Թէ ինչ է եղել Ձորաբաշու եկեղեցու
ընտրութեան բեկման պատճառը—այդ մենք չը
գիտենք. Բայց գիտենք թէ ինչու համար է
ոչնչացրված էլ միմյանցոյց եկեղեցու ընտրու-
թիւնը:

Այդտեղ կայանում է միանգամայն օրինաւոր
ժողով. նախագահող քահանայն կատարում է
բոլոր ձեւականութիւնները եւ նախագորչա-
կան հրահանգները, որոնք բացատրված են
«Կանոնաբեկ» մէջ: Տեղի է ունենում ձայնատու-
թիւն. ձայնների բացարձակ առաւելութեամբ
ընտրվում են պ.պ. Եփրեմ Աղամալեան եւ Գրի-
գոր Նախշուհեան. երրորդ ընտրելիի վերա-

մար, ստիպված են տարուց տարի արձու-
նանք գնել: Այդպիսով, այս կամ այն տա-
րածութեան վրա ստեղծվում են գիւղերի այն-
պիսի խմբեր, որոնք կապված են լինում իրար
հետ անտեսական կեանքի այդ կողմով և բնա-
կանաբար ոչ մի կերպ չեն կարող քայքայվել
վարչապէս, առանձին առանձին շինական հա-
սարակութիւն կազմել: Վերին աստիճանի նը-
շանաւոր է նոյնպէս, որ այն գիւղերը, որոնք
բացատրապէս խաչարածութեամբ են պարա-
պում, հետեւապէս եւ թափառական կեանք են
վարում, երկրագործ բնակութիւնների հետ մի
շինական հասարակութիւն չը կազմեն: Իսկ
այն գիւղերը, որոնք համ խաչարած են, համ
երկրագործ, պէտք է մի այլ խումբ կազմեն,
որովհետեւ նրանք ոչ մի կերպ չեն կարող
խառնվել զուտ երկրագործ, կամ զուտ խաչա-
րած բնակութիւնների հետ:

Դրանք այն ինչական կէտերն են, որոնց
անպայման պէտք է ի նկատի ունենալ այս կամ
այն գաւառում շինական հասարակութիւններ
կազմելու. բայց կան եւ երկրորդական խնդիր-
ներ, որոնք ընդհանրապէս ոչ պակաս նշանա-
կութիւն ունեն գործի, այսպէս առած, ամ-
բողջութեան համար: Այսպէս, հողատիրութեան
հազար ու մէկ ձեւեր կան մեզանում, ամեն մի
հողատիրութիւն ոռոգման իր սխտանն ունի,
հողի մշակութեան, հողից օգտվելու այդ ամեն
մի ձեւը առաջ է բերում, բնականաբար, կեն-
ցաղավարութեան իր առանձին պայմանները,
կեանքի մէջ իր առանձին սովորութիւնները:
Այդ բոլորին կցեցէք եւ այնպիսի հարցեր, ինչ-
պէս որ այս կամ այն տարածութեան վրա
բուսականութեան այս ինչ սերմերն են գործ-
ածում, իսկ նրան կից գիւղերում խոտերի մի
այլ կուտորաւ է տիրապետում: Այդ բոլորից
յետոյ դալիս է չափի հարցը, որ նոյնպէս տըն-
տեսական կեանքի այլ եւ այլ պայմանների
հետեւանք է. մի տեղ խաղարը 30 պուդ է
(Սուրմալուի գաւառ), միւս տեղ 25 (Հին-Նախ-
իջեւանի գաւառ), մի այլ տեղ 45½ պուդ է
կան այնպիսի բնակութիւններ, ուր վառելա-
փայտը կշռում է ծախվում (Հին-Նախիջեւան),
նոյնպէս են սեխը, ձմերուկը, մինչդեռ Սուր-

բերմամբ տեղի է ունենում մի թիւրիմացու-
թիւն. մի քանի թերթերի վրա գրված է լի-
նում լոկ «Ծառուբեան» ազգանունը, առանց
անուն. ուստի վիճելի է դառնում թէ ար-
դեօք պ. Ստեփան Ծառուբեանն է ընտրվածը
թէ ոչ: Ահա բեկման առիթը: Եւ, ինչպէս կը
տեսնէ ընթերցողը յայտարարութիւնների բաժ-
նուր, կիրակի օր, հոկտեմբերի 1-ին, նոյն էլ-
միածնեցոյ եկեղեցում պիտի նորից ընտրվեն
երեք պատգամաւորներ:

Ինչու երեքը եւ ոչ թէ մէկը:
Մենք չը գիտենք թէ քանի հատ են եղել
այնպիսի թերթիկներ, որոնց վրա լոկ «Ծա-
ռուբեան» է եղել գրված. բայց ընդունում ենք,
որ դրանց թիւը կարող էր շատ լինել. այնքան
շատ, որ պ. Ծառուբեան կարող էր ձայների
օրինական թիւ ստացած չը համարվել Բայց
այդ դէպքում նա միայն պիտի համարվէր
չընտրված, իսկ մնացած երկուսը, որոնց վե-
րաբերմամբ ոչ մի թիւրիմացութիւն տեղի չէ
ունենել, պէտք է պատգամաւոր համարվեն եւ
հոկտեմբերի 1-ին պիտի ընտրվէր մի հատ
պատգամաւոր միայն: Այսպէս է տրամադրում
առողջ լօգիկան, տարրական օրինաւորութիւնը:
Միանգամայն, երբ ժողովը օրինական է եղել,
երբ նրա գործողութիւնների մէջ չեն երեւացել
այնպիսի բաներ, որոնք հակառակ լինէին կա-
նոններին եւ նա մինչեւ վերջը կատարել է իր
գործը, չը յարուցանելով իր կազմի, իր վար-
մունքների մէջ ապօրինութեան եւ ոչ մի կաս-
կած, ոչ մի իրաւունք չը կալ ոչնչացնելու
այդպիսի մի ժողովի ամբողջ գործը: Անշուշտ,
ձեւական մի պակասութիւն է եղել այն, որ
ժողովականները անուն եւ ազգանուն գրելու
փոխարէն, գրել են միայն ազգանունը. այդ
պակասութիւնը կարելի էր դրստել լրացու-
ցիչ ընտրութեամբ, ինչպէս այդ գործար-
վում է ամեն տեղ: Ի՞նչ պատճառով անկաւա-

մայուի գաւառում առեւտուրի այդ ձեւի մա-
սին ոչ մի հանկացողութիւն չունենա: Որովհե-
տեւ արքունական հարկերը եւ հասարակական
այլ վճարները, որ տալիս է ամեն մի հասա-
րակութիւն, շատ մեծ նշանակութիւն ունի
համայնքի կեանքի մէջ եւ այդ խնդրի շուրջը
միշտ կենտրոնանում է ամենորեք ընդհանու-
րի ուղարկութիւնը, պէտք է մեծ խնամքով
ուսումնասիրել շինական հասարակութիւն
կազմելու այս կամ այն տարածութեան վրա
գտնվող գիւղերի թէ վճարման կարողու-
թիւնը եւ թէ այդ գիւղերում տիրապետող
չափը այս կամ այն ծիւր, տասնորոշ նիւթա-
կան միջոցները որոշելու համար:

Այսպէս, օրինակ, մի տեղ, ուր ջուրը շատ
մեծ նշանակութիւն ունի ժողովրդի տնտեսա-
կան կեանքի մէջ, համայնքի բոլոր ծախսերը
բաժանվում են հասարակութեան մէջ բաների
հաշուով: Եթէ մի որ եւ է Թեյրու, օրինակ,
պէտք է 1000 ր. թէ հարկ եւ թէ այլ ծախս
ժողովէ այս տարի եւ այդ գիւղը ունի 500
բաշ ջուր, ուրեմն ամեն մի բաժինն է 2 րուբ-
լի. իսկ եթէ, օրինակ, Հմայեակ Արչարունի
տիրապետում է 1½ բաշ ջրի, ուրեմն նա վը-
ճարում է հասարակութեանը 3 րուբլի: Կան
եւ այնպիսի բնակութիւններ, ուր տնտեսական
չափը գոթանն է, որով եւ չափվում է մարդու
հարստութիւնը. պակաս չեն եւ այնպիսի հա-
սարակութիւններ, ուր կթան ոչխարը կատա-
րում է նոյն գները: Զիւանու հասարակութիւ-
նը, օրինակ, պէտք է վճարէ 100 րուբլի հարկ-
նա ունի 1000 ոչխար, ամեն մի ոչխարի գը-
լին ընկնում է 10 կոպէկ, իսկ եթէ այս ինչ
ծխատեղը ունի 10 ոչխար, ուրեմն նա վճա-
րում է 1 րուբլի: Շատ հասկանալի է, ուրեմն,
որ շինական հասարակութիւն կազմելու, վերին
աստիճանի տարրական կը լինի միացնել իրար
հետ երեք գիւղ, օրինակ, որոնցից մէկում,
որպէս տնտեսական չափ, տիրապետում է ջրի
արժողութիւնը, մի այլ տեղ գոթանի չափը,
միւս տեղ կթան ոչխարը: Այսպէս, ուրեմն,
երբ այս կամ այն գաւառում շինական վար-
չական կազմը ենթարկվում է նոր որ եւ է
կազմակերպութեան, գաւառական վարչութեան

գնդերը կանչված են այստեղ: Այն բոլոր զորքերը, որոնք ուղարկված են այստեղ հիստորից, կը համեն ամսի վերջից առաջ: Ինչպես լուրում է, իշխանութիւնները տեղեկութիւն են ստացել, որ ապստամբութիւնը կը ընկնի հարաւային նահանգներում նոյնքան բերին:

Ֆրանսիական տեղափոխիչ «Պէյլէ» նաւը եւ եսպոնական զինուորական «Աստի» նաւը հասան այստեղ:

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ: Այսօր ֆրանսիական դեսպանատան քարտուղարին յանձնված է պաշտօնական յայտագիր, որի մէջ յայտնված են Ամերիկայի հայեցողները ֆրանսիական յայտագրի վերաբերմամբ: Չինական շարժման ղեկավարներին պատժելու հարցի մասին ամերիկական կառավարութիւնը արդէն առաջ յայտնել է իր կարծիքը: Կառավարութիւնը Չինաստան գէնք ներածուծելու արգելքի շարունակութիւնը հնարաւոր չէ համարում անհրաժեշտ պայման դնել բանակցութիւնների համար: Արդարացի վարձատրութեան եւ դեսպանատանի համար միջոցաւոր պահպան զօրք թողնելու առաջարկութիւններին կառավարութիւնը համոզմամբ միանում է: Իսկ ինչ վերաբերում է Տակոնի մարտկոցներին, որպէս անհրաժեշտ պայմանի, կառավարութիւնը այդքան հեռու չէ կամենում գնալ:

Պեկին: Այսօր հրատարակված է կայսերական հրաման, որով պատուիրվում է անյապաղ մասնական պատի կոնքրետի կան-իւն, Չժաո-չժոն-չժաոյն եւ «Մեծ-Բուռնց» շարժման ուրիշ մասնակից մանդարիններին, աքսորել պրինց Տուանին կաշգարիւ՝ այնտեղ պատահական ճանապարհների շինութեան վրա աշխատելու եւ ցամաք բանտարկել պրինց Իիւին եւ դուքս Տէյլանին:

Ֆրանսիական զօրքաւորները, որ գտնվում է Լեանթուստանում, հինգշաբթի ճանապարհ կընկնի դէպի Ֆանչոն:

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ: Պեկինից հեռագրում են, որ չինական այն պաշտօնատար անձինք, որոնք Գրեմանիայի կողմից նշանակված են իբրեւ պատժի ենթարկելու յանցաւորներ, ցոյց են տուած նոյնպէս բոլոր միւս պետութիւնների ղեկավարներին կողմից: Նրանք գտնվում էին նաեւ Կոնցերի ցանկում ուրիշ անձների հետ միասին, որոնց անունները դեռ եւս չեն հրատարակված եւ որոնց թիւը հասնում է 12-ի:

Տեւեռն: Գերմանացիները հրաման ստացան գրաւելու Պեկին—Եւանտուի երկաթուղային գիծը, որի մնացած մասը գրաւեցին ռուսները: Բրիտանական զօրքին թոյլ է տրված միայն պաշտպանել Յենպինգսո նաւահանգիստը:

Տեւեռն: Այսօր 800 ֆրանսիացիներ վեց թիւանոթներով ուղևորվեցին աղաւթու այն ֆրանսիական քահանաներին, որոնք գտնվում են գերութեան մէջ Յզինսայդէնում:

Շաբաթ օրը ճանապարհ ընկան դէպի Պոսանիֆու 300 ֆրանսիացիներ, որոնք գործում են մի այլ, 400 հոգուց բաղկացած, զօրքաւորների հետ, որ միաժամանակ դուրս է եկել Պեկինից: Մի զօրքաւորներ, որ կազմված է 4,000 հոգուց, արգելված ու պահված է Պեկինում: Արշաւանքը դէպի Պաոֆինֆու երեւի կը թողնվի:

Վալբերգէէ մի քանի օրից յետոյ կուղևորվի դէպի Պեկին:

ԼՕՆԻՕՆ: Բօքստա հաղորդում է Պրետո-րիայից, թէ Կապիտանիէնի մօտ, գետից անցնելու ժամանակ, սպանված է մի հոգի: Կապիտանիէնի անցնելիս՝ երէկ խորտակված է երկաթուղու գնացքը: Սպանված են երեք մարդ, մի օֆիցէր եւ 15 զինուորական վիրաւորված են: Երբ գնեցաւ Պէյլէ-ն նախաձիգ բրդաղայի 18 զինուորներով եւ ինժեներական երկու օֆիցէրներին հետ եկաւ երկաթուղու գծի մօտ՝ մանրամասնութիւններն իմանալու համար, նա ենթարկվեց դարան մօտ թռչնների հրաձգութեանը: Կապիտան Սաւարա, նախաձիգ բրդաղայից, լսելով հրացանաձգութեան ձայները, 40 զինուորներով շտապեց օգնութեան հասնելու: Կորուստները ծանր են: Սաւարա եւ մի զինուոր սպանված են, գնեցաւ Պէյլէ-ն, մի այլ օֆիցէր եւ հինգ զինուորներ ծանր վիրաւորված են: մի ինժեներական օֆիցէր եւ 10 զինուորներ գերի են տարված:

29 սեպտեմբերի Պեկինի Գ. Մովսիսեան Ալեքսէյի հեռագիրը: «Սեպտեմբերի 18-ին, առաւօտեան ժամի 4-ին, «Корея» եւ մի նաւախուժը՝ բաղկացած հինգ ականանաւորից, կապիտան Բէյսմանի հրամանատարութեամբ, ճանապարհ ընկան դէպի Շանգհայ: Սեպտեմբերի 19-ին № 207 ականանաւոր, որ գտնվում է լէյտենանտ Բալիստովի հրամանատարութեան

տակ, մեքենայի խանգարման պատճառով, կանգ առաւ եւ այդ ժամանակ № 204 ականանաւոր, որ գտնվում է լէյտենանտ Բիլտերի հրամանատարութեան տակ, ընդհարվեց կանգ առած ականանաւորի հետ: Վերջինիս հնոցի բաժանմունքը լցվեց ջրով: Պատահաւոր կարկառուցեց: Նրա նաւատիրներն եւ օֆիցէրները, սաստիկ ալեկոծութեան պատճառով, տեղափոխվեցին № 206 ականանաւոր վրա: «Корея» կապից իր յետեւից № 207 ականանաւորը, բայց չլիթան կտրվեց եւ № 207 ականանաւորը անգլից ջրի տակ այնպիսի տեղում, որի խորութիւնը 16 սաժէն է, 35 մղոն ծովափից հեռու: № 204 ստացել է թեթեւ վնասներ: Մարդկանց կորուստ չը կայ եւ միայն 3 հոգի թեթեւ կերպով վիրաւորված են:

ԳԼԱՉԳՈ: Այսօրվայ պաշտօնական հաղորդագրութիւններին նայելով՝ ժամտախոր յիշատակը դարձաւ եւս վերջինը այն հինգ մարդուց, որոնք գտնվում էին բժշկների հսկողութեան տակ, արձակված է: Կարանտինի չի նուրթնեցրել կը փակվեց: Հիւանդանոցում գտնվող 20 հիւանդները լաւ են զգում իրանց: Ժամտախորից հիւանդանալու վերջին, պաշտօնապէս յայտնի դէպքը տեղի է ունեցել սրանից երեք շաբաթ առաջ:

Տեւեռն: Վալբերգէէ հրաման արձակեց, որ արշաւախուժը ճանապարհ ընկնի դէպի Պաոֆինֆու:

Մարագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԲԱԼԱՆԹՄԱՐ
Հրատարակչին՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԷԼԻԻ-ԱՂԱՄԱՆԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՅԱՆԿԱՆՈՒՄ ԵՄ ՎԱՐՁԵԼ

մի հայ հասակաւոր օրիորդ կամ տիկին, երեւանի միջնակարգ դպրոցի ղեկավար իմանալ «Новое Обозрение» լրագրի գրասենեակում, 2-ից մինչեւ 3 ժամը, ամէն օր: 1—2

Հոբաշի հայոց ս. Աստուածածին եկեղեցու համար հարկաւոր է մի տիպար, որ գիտենայ ձայնարկութիւն եւ շարականի հին եղանակները: Պայմանների մասին դիմել՝ Հոբաշ, երէցփոխ Մէլիք-Պաղայանցին: 1—3

Բ Ժ Ի Շ Կ

ՏԻԳՐԱՆ ԹԵԳԻՍԵԱՆ

Ընդունում է առաւօտեան 11—12 ժ. եւ երեկոյան 5—6 ժ.

Մանագրութիւնները եւ երեկոյց հիւանդութիւնները: Шелковниковская (Большая Кривая), д. Шаумова, № 18. 2—20

Հ Ր Ա Ի Է Ր

Վանքի եկեղեցու ծխականների ժողովը, որ նշանակված էր ամսիս 24-ին երեք պատգամաւորների ընտրութեան համար՝ յետաձգվեց հոկտեմբերի 1-ին՝ ծխականների թիւը լրիւ չը լինելու պատճառով: Ուստի լինողիս յարգելի ծխականներին շնորհ բերել նշանակաւ օրը ժողովը կը բացվի ուղղով առաւօտեան ժամի 12-ին: հրաւիրատուներ այլ եւս ուղարկվելու չեն:

Նախագահ՝ Դ. ա. ք. Խարազեանց 2—2 (հ. շ.)

Հ Ր Ա Ի Է Ր

Այս հոկտեմբերի 1-ին, կիրակի օր, առաւօտեան 11 ժամին, նշանակված է երկրորդ անգամ երեք պատգամաւորների ընտրութիւններսեան հոգեւոր զորքին համար: Ուստի ինչպէս եւս Կուրիկայի Թանդոյան ս. Աստուածածնի եկեղեցու ծխականներին՝ նշանակաւ օրը ներկայ լինել նոյն եկեղեցում ընտրութեան մասնակցելու:

Նախագահ՝ Ներսէս ք. Ղազարեանց 2—2

Հ Ր Ա Ի Է Ր

Առաջիկայ կիրակի օրը, հոկտեմբերի 1-ին, ս. պատարագից յետոյ, 12 ժամին, այսու յարգաւոր հրաւիրվում են Վանայ, Կաթողիկէի, Բեզլեհի, Աւետաղի, Մոզուլի, ս. Նշանի, Նորաշենի, Գառնի, Գարաբի եւ ս. Նարգիս եկեղեցիների բարեպաշտ ձայնատու ծխականները վերոյիշեալ եկեղեցիները՝ երկրորդ եւ վերջին անգամ մասնակցելու երեք-երեք պատգամաւորների ընտրութիւններին, որոնք պէտք է ընտրեն Թիֆլիսի Ներսիսեան հայոց հոգեւոր զորքին համար հոգաբարձուներ: Այս անգամ նրանք ձայնատու ծխական անձինք ներկայ լինեն ժողովները վաւերական եւ օրինաւոր են համարվում:

Գործակալ ա. մասի եկեղ. հայոց Թիֆլիսի՝ Ջաղարիւ քահ. Ջաղարեանց 2—2

Հ Ր Ա Ի Է Ր

Հոկտեմբերի 1-ին, կիրակի օրը, ժամը 12-ին, Թիֆլիսի բ. մասի Թանդոյան ս. Աստուածածնի, ս. Կարապետի, ս. Միքայիլի, Էլմիամենցի եւ Ջորաբայի ս. Գեորգ եկեղեցիների ձայնատու ծխականները հրաւիրվում են ներկայ գտնվել իւրաքանչիւր իրանց եկեղեցիներում՝ Ներսիսեան հոգեւոր զորքին հոգաբարձական ընտրութեան համար երկրորդ եւ վերջին անգամ ընտրել երեք-երեք պատգամաւորներ: Այս ընտրութիւնը, երկրորդ անգամը լինելու առիթով, նրանք եւ ծխականները պահանջները վաւերական է համարվում:

Գործակալ բ. մասի Թիֆլիսի՝ Գրիգոր քահ. Մանգալուհի 2—2

ԵՐԵՒԱՆԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑՈՒՄ մաթեմատիկայի համար հարկաւոր է համալսարանաւոր մի ուսուցիչ, շաբաթական 20—24 դասով: դասադիրը 40 րուբլի: Դիմել հոգաբարձութեան (Эривань, попечителъ армянск. духов. семинаріи):

Տեսուչ՝ Գ. Տատեան

ՀՄՈՒՏ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ

Գալ տեղեակ հայերէն, ռուսերէն լեզուներին եւ օպերայիներին, Մոսկովա աւարտած, տեղ է որոնում այստեղ կամ այլ քաղաքում: Դիմել նամակով, Авачальская, № 77, бухгалтеру:

(ու. շ. հ.) 2—3

ՆՈՐ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԵԼԻ ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՌԵՏՐԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐ ԴԻԿՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԼԻԱԶՈՐՆԵՐԸ

սրանով յայտնի են դարձնում բաժանորդներին, որ առաջին 10% վճարը, այսինքն իւրաքանչիւր բաժնետոմսին տ ա ս ր ր ու ը լ ի, ընդունելու է Ե Ղ ք. Մ ո վ ե ա ն ե ա ն եւ ը ն կ. ր ա ն կային գրասենեակը, սկսած հ ո կ ու մ բ ե ռ ի 2-ից մ ի ն չ եւ 6-ը, ց ե ռ ե կ վ ա յ ժ ա մ ը 3-ը:

Իսկ ժամանակաւոր անդորրագրեր կը արվեն Ս. Գ. Կ ա ֆ ե ա ն ի փաճառատանը, Երեւանեան հրապարակ, տուն Խարազեանի:

(շ. հ. հ.) 1—3

ԴՈՐԱՐԱՐԱՆՏԵՐԵՐ

Ա Ռ Ե Ի Տ Ր Ա Կ Ա Ն Տ Ո Ւ Ն

„ԱՆԻՍԻՄ ԵԼԱԳԻՆ ԵՒ ՈՐԴԻՔ“

Բաւերակների, բրդեայ եւ կիսաբրդեայ գործուածքների համար

Ս Տ Ա Ց Ե Լ Է

ՊԱՐԻՋԻ ՀԱՄԱԾԻԱՐՀԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍՈՒՄ

1900 թ-ի

Ո Ս Կ Ի Մ Ե Դ Ա Լ

„Բ. ԿԵՕԼԼԷՐ եւ Ընկ. Մօսկովայում“

ԴՈՐԱՐԱՐԱՆՏԵՐԵՐ ԵՒ ԴՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

Սրանով յայտարարում է, որ

ՊԱՐԻՋԻ ՀԱՄԱԾԻԱՐՀԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍՈՒՄ

Նրան՝ Նրա ապրանքների համար տուած է ամենաբարձր պարգևը

CRAND PRIX,

Իսկ Նրա մի քանի աշխատակիցներին նշանակված են եւ

ԱՆՁՆԿԱՆ ՊԱՐԳԵԻՆԵՐ.

Պէտք է բացատրել, որ միայն մասնակցութիւնը Պարիզի այդ միջազգային մրցութեանը ինքն ըստ ինքեան առանձին նշանակութիւն ունի, որովհետեւ. ցուցահանդէսին մասնակցելու թողնում էին միայն ամենաառաջնակարգ ֆիրմաներին ամեն մի երկրից եւ այդ ընտիր ֆիրմաների հետ մրցակիցելուց յետոյ ստացած մեծ պարգևը, որ առաջին տեղին տալիս էր ինքնութեանը քիմիական-ֆարմացեւտական ճիւղի մէջ միւս բոլոր ռուս ֆիրմաներում, ծառայում է իբր հաստատութիւն մի ուրիշ նման պարգևի, որ ստացել է ընկերութիւնը աւելի առաջ, 1893 թ-ին, Չակագոյի հ. մ. ա. շ. խ. ա. շ. յի. յու. ցուցահանդէսում:

BATEAUX A VAPEUR FRANCAIS N. PAQUET ET C-ie

ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ՆԱԽԱԳԱՑՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ն. ՊԱԿԵ ԵՒ ԸՆԿ.

Կանոնաւոր եւ ուղղակի նաւագնացութիւն ՄԱՐՍԷԼԻՑ ԲԱՐՈՒՄ, չորեքշաբթի օրերը, երկու շաբաթ մի անգամ:

Եւ հակառակ՝ Բաթոնից Մարսել, մասնով Տրապիզոն, Սամսոն եւ Պոլսի Մեկնում է Բաթոնից՝ չորեքշաբթի, 11/2, հոկտեմբերի—չորեքշաբթի, ԱՆՍՈԼԻ կապիտան ԲԱՆԿԻ. Եւ Կապիտան շարունակաբար, երկու շաբաթ մի անգամ, չորեքշաբթի օրերը, ժամը 4-ին ճաշը, ետոյ:

Բաթոնից Պարիզ ուղղակի հաղորդակցութեան տոմսակներ տրվում են սովորականից պակաս գներով:

Ամիսը մի անգամ կանոնաւոր հաղորդակցութիւն Բաթոնից եւ Անտիպոլի մէջ, ընդունելով ապրանքներ բոլոր հիւսիսային նաւահանգիստների համար:

Ապրանքների եւ ճանապարհորդների մասին հարկաւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար թող բարեհաճին դիմել ընկերութեան գործակալատաներին:

ԲԱՐՈՒՄԻՄ—պ. վերադարձի, Նաբէրէֆայա, Թիֆլիսի ՄԱՐՈՒՄ—պ. Գ. Բարեկենդաններին, Սիւնի փող. Խոջափարոսովի եւ Մայսուրաձէի բարձրագոյն ԲԱՐՈՒՄ—Եղը. վ. եւ ի. Մ. Մուքաֆեաներին, Նաբէրէֆայա փողոց, տուն Կրասիւնիկովի, № 27: ՆՈՎՈՐՈՍՍԻՅԱՎ—վաղիկաւաղի երկաթուղու առեւտրական գործակալութիւն: 19 20

Ֆինանսների միևիստի բոլորուրեանք

ԱՌԵՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

(Баку, Пращенная, домъ Теръ-Ованесова)

Կուրսերի նպատակն է տալ ունկնդիրներին մասնադիտական-առեւտրական կրթութիւն եւ պատրաստել հմուտ հաւաքաւորներ: Աւարտողներին ստանում են առաւելատուն եւ: Կուրսերում աւանդում են՝ 1) Առեւտրական թուարանութիւն եւ թուարանութիւն համարիչի վրա. 2) Հաւաքաւորութիւն՝ արդիւնաբերական-գործարանական, առեւտրական եւ բանկային. 3) Առեւտրական թղթակցութիւն. 4) Առեւտրական տնտեսագիտութիւն. 5) Առեւտրական եւ մուրհակային օրէնքներ. 6) Գեղարքութիւն եւ արագարքութիւն (ուղղումն ձեռագրի):

Ընդունելութիւնը՝ սեպտեմբերի 1-ից ամեն օր՝ կուրսերում եւ Եղը. Մովսիսեան եւ ընկ. ԲԱՐՈՒՄԻ բաժանմունքում: Կուրսերի կանոնադրութիւնը (УСТАВЪ) եւ մանրամասն ծրագիրը—տրվում են ուղարկվում են ձրիաբար: Օտարաքաղաքացիները դիմում են՝ БАКУ, учредителю коммерческихъ курсовъ А. И. Теръ-Каспарову. (հ. շ.) 25—25